

Zahvalni govor v imenu vseh nagrajenk in nagrajencev

Spoštovani minister za izobraževanje, znanost in mladino, prof. dr. Borut Rončević,

spoštovani predsednik Odbora za nagrade, prof. ddr. Boris Aberšek,

spoštovani nagrajenci, cenjeni visoki in manj visoki, a enako pomembni gostje!

V čast mi je, da se lahko danes v imenu vseh nagrajencev zahvalim predlagateljem, komisiji in vsem, ki nas podpirate pri našem delu.

Ob prejemu tega izjemnega priznanja želim z vami deliti zgodbo iz obdobja, ko sem bil še sam učenec. V zadnjih razredih osnovne šole sem imel učiteljico kemije in biologije, ki mi je pri ustnem spraševanju za najvišjo oceno praviloma zastavljala najzahtevnejša vprašanja. Tako se je zdelo meni, mojim sošolcem in, sodeč po oznakah težavnosti, tudi avtorjem naših učbenikov. Nekega dne sem zbral pogum in jo vprašal, zakaj moram prav jaz odgovarjati na tako težka vprašanja. Njen odgovor je bil preprost: »Ker vem, da nanje lahko odgovoriš, če se dovolj potrudiš. In ker boš samo tako znal več.«

Ko sem doma nekoliko potarnal, da se mi to ne zdi nujno povsem pravično, sta mi starša pojasnila, da ima prav učiteljica, ne jaz. Danes, mnogo let pozneje, zelo dobro razumem, kako pomemben je bil ta dogodek, in sem zanj hvaležen. Učiteljica me ni le veliko naučila, temveč je v meni postopno prebudila strast do naravoslovnih znanosti. Naučila me je tudi, da pravičnost v izobraževanju ne pomeni nujno enakih pričakovanj do vseh, temveč da vsakemu učencu pomagamo razviti njegove sposobnosti, kolikor je le mogoče. Njeno verjetno najpomembnejše sporočilo pa je, da lahko učitelj od učenca zahteva veliko, ne da bi pri tem izgubil njegovo zaupanje. Nasprotno, prav zaradi visokih pričakovanj se lahko njun odnos še poglobi. Spoznal sem tudi, da prava avtoriteta dopušča vprašanja, tudi tista neprijetna.

Filozof Erich Fromm je razlikoval med tem, da avtoriteto imamo, in tem, da avtoriteta smo. Učitelju lahko podelimo naziv in pristojnost, da ocenjuje znanje. Resnično avtoriteto pa si mora pridobiti sam – z znanjem, integriteto in odnosom do svojih učencev.

V času, ko nas skrbijo rezultati mednarodnih raziskav znanja, ko umetna inteligenca hitro ponuja odgovore na skoraj vsako vprašanje in ko se sprašujemo o odnosih, so te misli morda pomembnejše kot kadarkoli prej.

Učitelj namreč ni nenadomestljiv zato, ker pozna odgovore. Nenadomestljiv je zato, ker zna v učencu prebuditi radovednost, prepoznati njegove sposobnosti in mu z zgledom pomagati, da preseže samega sebe. Dober učitelj pa ne oblikuje samo razmišljanja svojih učencev, temveč tudi njihove odnose. S tem, kako posluša, kako odgovarja na neprijetna vprašanja, kako obravnava napake in kako spoštuje različnost, vsak dan kaže, kakšne odnose naj učenci vzpostavljajo z drugimi ljudmi.

Moja učiteljica je bila ena prvih, zaradi katerih sem si tudi sam zaželel postati učitelj, in prepričan sem, da zgodbe, podobne moji, v sebi nosite tudi mnogi drugi v dvorani. Ob današnjem priznanju smo zato skupaj hvaležni predvsem vsem našim dobrim učiteljem, staršem, ki jim zaupajo, sodelavcem, ki nam pomagajo, družinam in širši skupnosti, ki nas podpira, ter seveda učencem, ki nam dovolijo, da jim postavljamo težka vprašanja.

V imenu vseh še enkrat najlepša hvala za to izjemno priznanje.

Andraž Stožer, Brdo, 21. oktobra 2026